

NDZAWULO YA DYONDZO YA LE GAUTENG

XITIFIKHEYITI XA XIKAMBELO XA LE HENHLA

**XITSONGA XA RIRIMI RA VUMBIRHI
NHLAWULO WA LE XIKARHI
(Papila ro Sungula)**

POSSIBLE ANSWERS OCT / NOV 2006

XIVUTISO XA 1

XIKAMBELA NTWISISO

- 1.1 - Va bile va thlela va dlaya nhwanyana.
 - Va tshovile evhengeleni ra ka Masungwini.
 - Va yivile evhengeleni ra ka Masungwini.
 - Va tshovile movha wa Falaza (Any three) 2 x 3 = (6)
- 1.2 Matsilele. (1)
- 1.3 - U tirha ntirho wa vuphorisa / vufokisi (1)
 - Exitichini xa ka Malamulele. (2)
- 1.4 Swi twananile hi ku cinca minkarhi ya vona ya ku hlangana. (2)
- 1.5 I mimovha leyi onhakeke, phatekeke, cukumetiweke yi tlhela yi nga ha tirhisiwi hi munhu (1)
- 1.6 Mhunti yi fela etinyaweni (1)
- 1.7.1 Ku kunguhata makungu. (2)
 1.7.2 U ta tshama a ri ni nandzu wakwe minkarhi hinkwayo (2)
 1.7.3. Vanhu hinkwavo va hi vona/langutile. (2)
 1.7.4 A chuhile ngopfu lero a pfumala na ndhawu yo titumbeta/ A twa onge a nga nyamalala (2)
- 1.8.1 Khombo (1)
 1.8.2 Vanghana (1)
 1.8.3 Mimovha (1)
 1.8.4 Ee ... (1)
- 1.9 Va chava leswaku va nga kumeka eka ndhawu leyi va toloveleke ku hlanganela eka yona hikuva maphorisa va ha lavisisana na vuthala bya vona. (2)
- 1.10 A yimelela Maxangu eka mana wakwe a tlhela a vula leswaku i n'wana wolulama ni ku rhula. (2)
- 1.11 Chokocha. (1)

- 1.12 Va pulanile ku khoma ntlawa wun'wana na wun'wana lowu kumekaka elokhixini. (2)
- 1.13 Matsilele u ta hatla a lemuka vugevenga lebyi endleke hi vafana lava. (1)
- 1.14 - Hambu wo famba enkoveni lundza ri ta vonaka
 - Vugevenga a byi na hakelo (yin'wana na yin'wana nhlamulo leyi nga ta amukeleka) (Any one) (1)

NTSENGO WA XIYENGE XA A: [35]

XIVUTISO XA 2

Nhlahluvo wa ndzimana:

- Munhu un'wana u nwe byalwa siku hinkwaro a dakwa.
- U fikile mutini wakwe a nyikiwa vuswa ni nyama a dya a ri ku khudzeheleni.
- U nyikiwe byin'wana byalwa a tata khwiri.
- A tsandzeka ku hefemula hi ku xurha ivi a wela ehansi.
- Va n'wi dlivile a hlanta kutani a kota ku etlela.

Machudeni ma pfumeleriwa ku andlala timhaka leti nga na ntikelo ntsena.
 A va pfumeleriwi ku tlula mintila ya 9 loko ku hlayiwa marito. Marito ya nga vi ehenhla ka 80

[10]

- Matirhisele lamanene ya ririmi. (3)
- Nhlayo wa marito. (1)
- Nkoka wa leswi hlamuseriwaka. (6)

NTSENGO WA XIYENGE XA B: [10]

XIYENGE XA C

XIVUTISO XA 3

- 3.1.1. U lo na ku dlomu endzeni ka nambu wa tingwenya, to n'wi dlaya. (1)
- 3.1.2. Hi ta ya eka Malamulele mundzuku. (1)
- 3.1.3. Ndzi ta kala ndzi tifambela sweswi. (1)
- 3.2 - Etindhuneni (1)
 - Va yile va ya pota nandzu etindhuneni ta le mugangeni wa ka hina (2)
- 3.3 - Va ta kala va n'wi ba hikuva wa karhata. (2)
 - Swa boha leswaku hi lulamisa timhaka ta hina ti nga si fika ehubyeni. (2)
- 3.4.1 Milandzunya. (1)
 Gezani u ni milandzunya leyi a faneleke ku ya yi tenga ehubyeni (2)
- 3.4.2 Fambisanya. (1)
 Va ta fambisanya movha wa vona hi vukheta hikuva wu tlhaviwe vhlwa. (2)

3.5.1. loko / <u>hikuva</u>	(1)
3.5.2. hikuva / <u>kambe</u>	(1)
3.5.3. leswaku	(1)
3.5.4 hikuva.	(1)
	[20]

XIVUTISO XA 4

4.1 A ndzi fambangi na vona loko va fika.	(2)
4.2 Tshama / sala.	(1)
Ndzi ta tshama emutini wa Gezani loko hi heta ku cata.	(2)
4.3 Vonana.	(1)
Hi ta vonana na vona mundzuku.	(2)
4.4 <u>Loko</u> va fika mundzuku u ta famba na vona.	(2)
	[10]

XIVUTISO XA 5

5.1 Xilogo.	(1)
5.2 Xibaha.	(1)
5.3 Masavasi.	(1)
5.4 Swihlenge.	(1)
5.5 Mahahlwa.	(1)
	[5]

NTSENGO WA XIYENGE XA C: [35]

NTSENGO HINKWAWO: 80